

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА УРОКУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

НА ТЕМУ:

«Стосунки батьків і дітей у повісті «Кайдашева сім'я»

І.С.Нечуя-Левицького»

Підготувала: вчитель української мови та літератури
Новокаховського ВПУ Цуканова Н. В.

Тема: Стосунки батьків і дітей у повісті «Кайдашева сім'я»
І.С.Нечуя-Левицького.

Мета: Проаналізувати стосунки батьків і дітей у повісті;
розкрити підгрунття їх постійної ворожнечі;
охарактеризувати персонажів твору;
розвинути вміння аналізувати, узагальнювати і робити висновки;
виховувати культуру внутрішньо-сімейних стосунків.

Тип уроку: Комбінований.

Форма уроку: Психологічний тренінг.

Наочність: Мультимедійна система презентації, картки-завдання, підручники,
малюнок-скринька.

Методи та прийоми навчання:

Бесіда, групова робота, тренінг, мозкова атака, фронтальне опитування.

ПЛАН УРОКУ:

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності.

III. Актуалізація опорних знань учнів.

IV. Засвоєння нових знань:

1. Інтерактивна вправа «На вістрі конфлікту»

2. Психологічний тренінг «Як подружитися з конфліктом?»

V. Підсумок уроку. Рефлексія.

ХІД УРОКУ

Вступне слово вчителя:

Розпочати наш урок хочу із притчі:

Жив-був на світі чоловік. Жилось йому тяжко і, коли вже допекло нестерпно, вирішив він покінчити життя самогубством. Взяв шнурок, вийшов у сад, щоб повіситись. А по дорозі в розпачі звертається до Бога : «Господи! Чого ти мене так не любиш?! Чому іншим - все, а мені нічим не допоможеш?»

І раптом, як грім серед ясного неба, перед ним являється Господь - сивоволосий старець з німбом над головою:

- Сину мій, зупинися! Якої допомоги від мене чекаєш?
- Пошли мені, Боже, гору грошей аби я одним махом вирішив усі свої проблеми.

Спохмурніло лице Боже:

- Добре, сину, я виконаю твою волю! Але те, що тобі потрібно - за гроші не купиш. І не продаси ні за які гроші.

Виконав Господь волю чоловіка, та з тих пір назавжди поселилися в його житті Лицемірство, Брехня, Заздрість, Підступність, Холодний Розрахунок.

А у мене до вас запитання:

Які цінності мав на увазі Всевишній, що їх за гроші не купиш ? Давайте визначимо її за допомогою гри «Духовна скарбничка». Уявіть, що ті скарби ми покладемо у скарбничку, як найдорожчі речі:

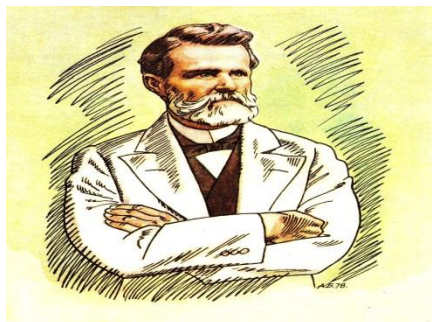

Для мене особисто найвищою цінністю є сім'я. Саме про сімейні цінності поговоримо на уроці.

I. Оголошення теми та мети уроку

II. Мотивація діяльності

III. Актуалізація опорних знань та умінь

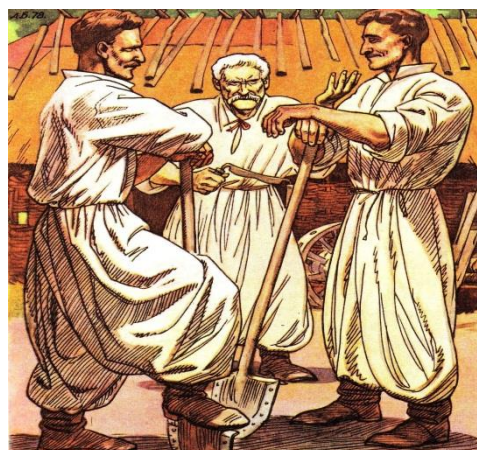
ХТО НА ПОРТРЕТІ?

НАЗВІТЬ СЕЛО, В ЯКОМУ ВІДБУВАЄТЬСЯ ДІЯ ТВОРУ?

НАЗВІТЬ ПЕРСОНАЖА Й ОХАРАКТЕРИЗУЙТЕ ЙОГО

ЧИМ РІЗНЯТЬСЯ РІДНІ БРАТИ?

НАЗВІТЬ ПЕРСОНАЖІВ. ЯКИЙ ЕПІЗОД ТУТ ЗМАЛЬОВАНО?

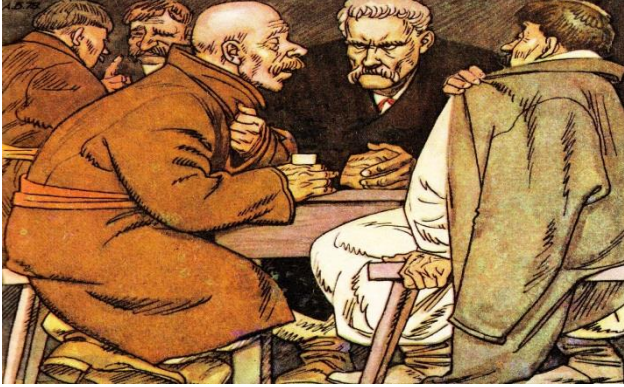
ЧИ ЛЮБИЛА КАЙДАШИХА ДІТЕЙ?

ЧИМ ПРИВАБЛЮЄ ЧИТАЧА МОТРЯ?

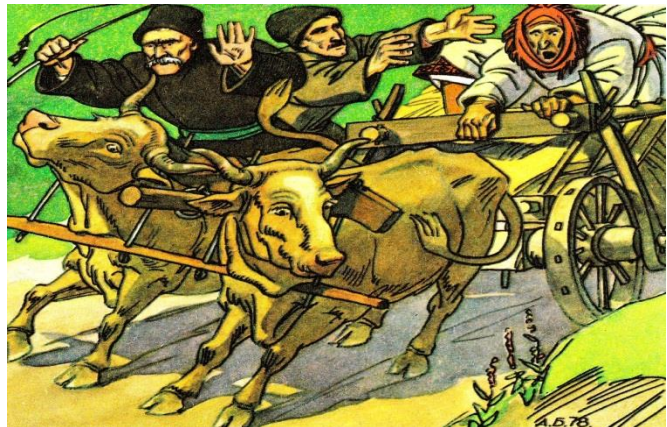

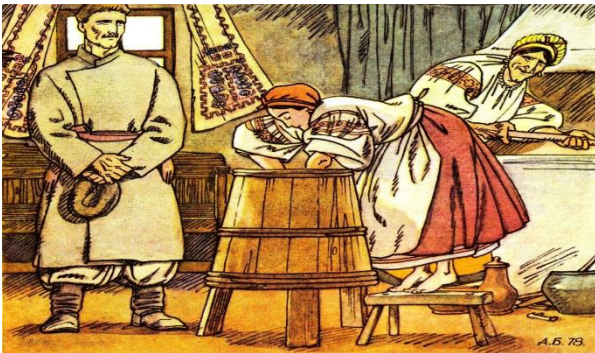
ЯКЕ ГАНЕБНЕ ЯВИЩЕ ВИСМІЯНО НА МАЛЮНКУ?

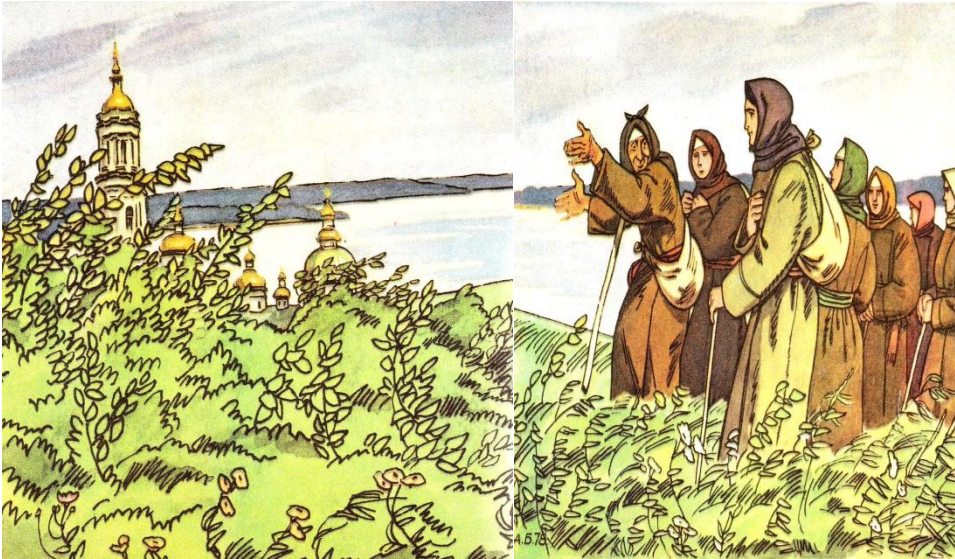
ЧОМУ?..

В ЧОМУ КОМІЗМ СИТУАЦІЇ?

**ЩО ОЗНАЧАЄ "ПОЧАСТУВАЛА
ПОЛИНОМ"? КОГО?**

РОЗКАЖІТЬ ПРО ПРИГОДИ МЕЛАШКИ У КИЄВІ?

Вчитель:

Отже, будні Кайдашів наповнені постійними сімейними конфліктами. Але ж чому вони постійно гризуться? Чому власноруч влаштували собі таке родинне пекло? Давайте розбиратися в причинах.

На вістрі конфлікту

ЗА ЩО Б'ЮТЬСЯ ПЕРСОНАЖІ?

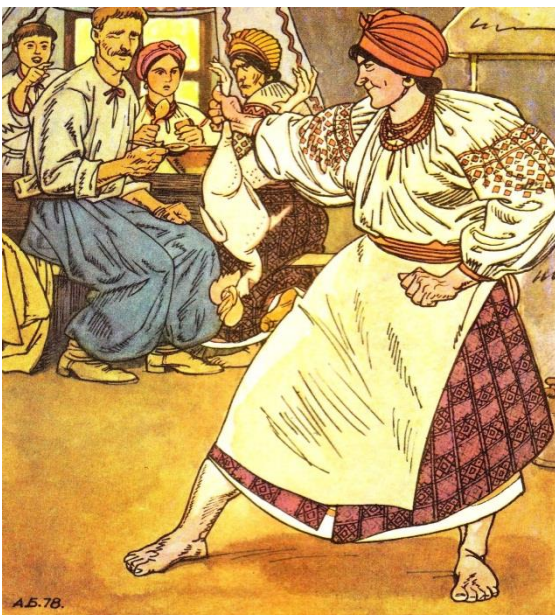
ЧИ СЕРЙОЗНА ПРИЧИНА ЦЬОЇ СВАРКИ?

ПРО ЩО ЦЕЙ ЕПІЗОД?

ДО ЧОГО ТУТ КАБАНЧИК?

А ПІВЕНЬ?..

В ЧОМУ СУТЬ КОНФЛІКТУ?

ОСТАННЯ СУТИЧКА

ЧИ НАСПРАВДІ ОСТАННЯ?..

IV. Психологічний тренінг.

В часу написання «Кайдашевої сім'ї» минули сотні літ. Але ж віз і нині там, бо хіба поменшало сварок і конфліктів у наших сучасних сім'ях ?

Сімейні конфлікти - найпоширеніші. 80 % сімей благополучно з них виходять, а для 20 % вони мають тяжкі, а інколи трагічні наслідки. Особливо важко їх переносять діти, виходячи з таких сімей мінімум зі скаліченою психікою.

Диму без вогню не буває, а конфлікту - без причини. Якщо вмієш знаходити причину, легко подолаєш наслідки конфлікту. Нам усім варто навчитися жити з конфліктами, ставитися до них, як до цінних життєвих уроків.

Зараз в ігровій формі спробуємо вирішити проблемне питання:

Як подружитися з конфліктами ?

Проводимо психологічний тренінг.

У кожної групи на столі завдання.

Час виконання - 5 хвилин.

Завдання I групи :

I. Сімейний конфлікт

Трирічна Оленка розмалювала фломастером старшій сестрі - школярці всі підручники та зошити і отримала добрих ляпасів нижче спини. На крик Оленки прибігли батьки : матір звинуватила старшу дочку за недогляд, а батько - молодшу.

Визначте:

- Причину конфлікту.
- Винуватця конфлікту.
- Оптимальний вихід з конфлікту.

II. Сімейний конфлікт

Дружина - дипломований спеціаліст. Чоловік - бізнесмен. Матеріально сім'я добре забезпечена. Чоловік авторитарно забороняє дружині працевлаштуватись, мотивуючи тим, що за таку платню краще сидіти вдома, займатися домашніми справами.

Визначте :

- 1) Причину конфлікту.
- 2) Винуватця конфлікту.
- 3) Оптимальний вихід з конфлікту.

Завдання II групи :

I. Сімейний конфлікт

Пізно ввечері батьки повернулись з роботи. У раковині - гора немитого посуду. 14-річна донька забула його помити. Чоловік починає лаяти дружину: «Це все твоє виховання! Бери тепер і вимий, пожалій дочку!» Починається сварка.

Визначте:

- 1) Причину конфлікту.
- 2) Винуватця конфлікту.
- 3) Оптимальний вихід з конфлікту.

II. Сімейний конфлікт.

Прийшовши додому, дружина навантажена сумками, перечепилася через взуття, залишене чоловіком, як завжди, посеред коридору. Боляче вдарившись, вона почала лягти чоловіка та в запалі викинула взуття через балкон на вулицю. Розгорілась сварка.

Визначте:

- Причину конфлікту.
- Винуватця конфлікту.
- Оптимальний вихід з конфлікту.

V. Підсумок уроку. Рефлексія.

Насамкінець хотілось би сказати, що в психологічній практиці виділяють різні типи сімей: сім'я борців, сім'я соратників, сім'я – готель, сім'я «дуб з плющем», сім'я – фортеця.

До якого з них належить «Кайдашева сім'я»? А яку з них хотілося б вам?

Безумовно, в сімейних баталіях можна досягти згоди, примиритися, навіть розлучитися. Для початку спробуйте укласти «Сімейну конституцію» (усну чи в письмовій формі - байдуже).

Сподіваюся, з уроку ви взяли для себе чимало цінних життєвих прикладів, які допоможуть уникнути «сімейного пекла» у майбутньому.